

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:

dos. Zaur Məmmədov
“ ” 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050119- Təsviri İncəsənət müəllimliyi

Fakultet: Tarix-coğrafiya və incəsənət

Kafedra: Pedaqogika, psixologiya və incəsənət

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Təsviri incəsənətin tədrisi metodikası

Fənn proqramı: Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyinin 13.02.2023-cü il tarixli iclasının 3-29/3-2-45 F/2023 sayılı əmrinə əsasən çap edilir.

Kodu: İPF-B05

Tədris ili: III (2025-2026). Semestr: V

Tədris yükü: cəmi 210 saat. Auditoriya yükü- 75 saat:(Mühazirə 45 saat, 30 saat praktik məşğələ).

AKTS üzrə kredit: 7 kredit

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmidərəcəsi: Baş müəllim Dadaşova Ayten Natiq qızı

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri., Ə. Məmmədov k.19. 2-ci korpus

E-mail ünvanı: dadashzade.a.n@gmail.com

III.Tövsiyyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

1. Mehriban Əkbərova. Təsviri sənət və onun tədrisi metodikası. Bakı, 2012
2. Şaiq Məmmədov. «Ümumtəhsil məktəblərində mövzu üzrə rəsmnin tədrisi metodikası». Gəncə-2003.
- 3.Şaiq Məmmədov. «Tələbələrin təsviri incəsənətdən pedaqoji təcrübəsinin təşkilinə dair» (Metodik göstəriş). Bakı-1999.
- 4.Mərdan Məmmədov. «Təsviri incəsənət üzrə sinifdən xaric işlərdə şagirdlərin estetik tərbiyəsi». Bakı-1991
- 5.Malik Aranlı, Ceyhunə Yusifova. «Kurikulum. Metodika və məntiq testləri». Bakı, 2015.
- Kəmalə Cəfərzadə, Şəhla Abbasova. Təsviri İncəsənət. Müəllim üçün metodik vəsait. (1-ci sinif). Bakı, 2009.
- 6.Yeganə Cəlilova, Kəmalə Cəfərzadə, Məhsəti Məmmədova. Təsviri İncəsənət. Müəllim üçün metodik vəsait. (7-ci sinif).Bakı, 2014.
- 7.Алехин А.Д. «Изобразительной искусство». Москва-1984
- 8.Ростовцев Н.Н. «Методика преподавания изобразительного искусства в школе». Москва-1980
- 9.Виноградова Г.Г.«Изобразительного искусства в школе». Москва-1980IV.
10. Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Əlyazmalar İnstitutu və «Elm və təhsil» nəşriyyatı . Filologiya məsələləri. Bakı-2012
11. «Elmi əsərlər» məcmuəsi. Bakı Qızlar Universiteti. Bakı – 2019
12. Telman İbrahimova. Təsviri incəsənətin nəzəriyyəsi. Bakı- 2017

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən prerekvizit fənn yoxdur

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Bu fənn çərçivəsində tələbələr təsviri incəsənət kurikulumuna əsaslanaraq müasir dərsin quruluşunu dərk edirlər. Tədris olunan ixtisas fənlərini mənimsəyərək qazandıqları bilik, bacarıq və vərdisləri bu fənnin köməyi sayəsində şagirdlərə ötürmə yollarını və vasitələrini öyrənirlər. Təsviri incəsənət dərsinin beş məşğələ növünü tədris etmə bacarıqlarını əldə edir. Məktəbdaxili qiymətləndirmənin növlərini dərk edir və dərsin gündəlik planlaşdırılmasını tərtib etməyi bacarırlar.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş hədddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə, 30 bal kollektivlərinin nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır. Əgər fənn üzrə həm seminar və həm də laboratoriya varsa onda 10 bal seminara, 10 bal isə laboratoriyaya görə verilir.

Ümumi balların cəmi	Qiymət (sözlə)	Hərflə
91 – 100	əla	(A)
81 – 90	çox yaxşı	(B)
71 – 80	Yaxşı	(C)
61 – 70	Kafi	(D)
51 – 60	qənaətbəxş	(E)
51- baldan aşağı	qeyri-kafi	(F)

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim planı: Mühazirə 45 saat, Laboratoriya 30 saat, Cəmi 75 saat

N	Keçirilən mühazirə mövzularının məzmunu	Saat	Tarix
---	---	------	-------

1	Mövzu: Təsviri sənət tədrisinin məqsəd və vəzifələri. Plan: 1. Təsviri incəsənətin yaranması haqqında nəzəriyyələr. 2. Təsviri incəsənətin tədrisinin qarşısında duran əsas məqsəd və vəzifələr, incəsənətin qavranılması.	2	
2	Mövzu: Xarici ölkələrdə rəsm tədrisi metodları. Plan: 1. İnsanların rəsm etmə qabiliyyətinin qədim tarixi. 2. Qədim Misir, Roma və Yunanıstanda rəsm tədrisi metodikası. 3. İntibah dövrü rəssamlarının rəsm öyrədilməsi metodu. 4. İsveçrə pedaqoqu İ.H. Pestalossinin rəsm təliminin metodları haqqında ideyaları.	4	2
3	Mövzu: Rusiyada rəsm tədrisi metodları. Plan: 1. XIX əsrin əvvəllərində Rusiya Rəssamlıq Akademiyasının fəaliyyəti. 2. Rəsm tədrisində rus pedaqoqlarının xidmətləri və məktəblərdə fənn kimi tədrisi. 3. Təsviri sənət nəzəriyyəsi və tədrisinin inkişafında D.N.Kardovski və K.F.Yuonun xüsusi xidmətləri.	2	2
4	Mövzu: Təsviri incəsənətin növ və janrları ilə tanışlıq. Plan: 1. Təsviri sənətin başlıca növləri. 2. Təsviri sənətin janrları.	2	
5	Mövzu: Təsviri incəsənət məşğələsinin növləri haqqında məlumat. Plan: 1. Naturadan rəsm. 2. Mövzu üzrə rəsm. 3. Dekorativ rəsm. 4. İncəsənət haqqında müsahibə.	2	2
6	Mövzu: Naturadan rəsm tədrisi metodikası. Plan: 1. Naturadan rəsm xarakterik xüsusiyyətləri. 2. Naturadan rəsm məşğələlərinin ümumtəhsil və tərbiyəvi əhəmiyyəti. 3. Naturadan rəsm müqayisəli təhlili.	2	2
7	Mövzu: Mövzu üzrə rəsm tədrisi metodikası. Plan: 1. Mövzu üzrə rəsm yaradıcılıq imkanları. 2. Mövzu üzrə rəsm məşğələlərinin aparılma ardıcılığı. 3. Mövzu üzrə rəsmdə kompozisiya həlli.	2	2
8	Mövzu: Dekorativ rəsm tədrisi metodikası. Plan: 1. Dekorativ-tətbiqi fəaliyyət dərslərini digər təsviri incəsənət dərslərindən fərqləndirən əlamətlər 2. Dekorativ-tətbiqi fəaliyyət dərslərinin növləri (dekorativ rəsm, dekorativ yapma, aplikasiya).	2	2
9	Mövzu: Aplikasiya dərslərinin tədrisi metodikası. Plan: 1. Müxtəlif materiallardan aplikasiya hazırlamaq üçün istifadə olunan üsullar. 2. Aplikasiya işlərinin yerinə yetirilməsi ardıcılığı. 3. Aplikasiyanın işlənməsi texnologiyası.	2	2
10	Mövzu: İncəsənət haqqında müsahibə məşğələsinin tədrisi metodikası. Plan: 1. Bədii idrakın spesifik xüsusiyyətləri. 2. Təsviri incəsənətin əhəmiyyətli cəhətləri.	2	
11	Mövzu: Təsviri incəsənətin tədrisində əsas didaktik prinsiplər. Plan: 1. Elmlilik prinsipi. 2. Təlimin əyanilik prinsipi. 3. Şüurluluq və fəallıq prinsipi. 4. Sisteməliklik və ardıcılıq prinsipi. 5. Müvafiqlik və yaşayışlıq prinsipi.	4	2
12	Mövzu: Fəal və interaktiv təlim prinsip və metodları. Plan: 1. Fəal təlim prinsipləri. 2. Müasir təhsil prosesində fəal təlim metodlarının tətbiqi. 3. Ənənəvi və interaktiv təlim metodlarının müqayisəli təhlili.	4	2
13	Mövzu: Fəal dərslərin mərhələləri və təsviri incəsənətlə əlaqəsi. Plan: 1. Motivasiya, problemin qoyulması. 2. Motivasiyanın yaradılmasına təsir edən amillər. 3. Tədqiqatın aparılması. 4. Tədqiqatın formaları. 5. İnformasiyanın müzakirəsi və təşkili. 6. Fəal dərslərin təsviri incəsənətlə əlaqəsi.	4	2

14	Mövzu: Dərsin səmərəli təşkili üçün müəllimin planlaşdırma və bələdçilik fəaliyyəti. Plan: 1. Fəal təlimdə öyrədici mühitin rolu. 2. Dərsin planlaşdırılması prosesinin mərhələləri. 3. Fəal (interaktiv) təlim zamanı müəllimdə lazım olan keyfiyyətlər və davranış xüsusiyyətləri.	4	2
15	Mövzu: İnteraktiv dərslərdə istifadə edilən metod və texnikalar. Plan: 1. Təqdimat; kublaşdırma; ziqzaq; beyin həmləsi; BİBÖ; akvarium; auksion; karusel; klaster (şəxələndirmə); qərarlar ağacı; söz assosiasiyaları; Venn diaqramı; layihələrin hazırlanması. 2. Yeni təlim texnologiyaları əsasında tədris edilən dərslərdə müəllimin funksiyaları.	2	2
16	Mövzu: Təsviri incəsənət dərslərində fənlərarası inteqrasiya. Plan: 1. Təsviri incəsənət fənnində İnteqrasiya və onun səciyyəvi xüsusiyyətləri. 2. İnteqrasiyanın növləri (səviyyələri).	2	2
17	Mövzu: Müəllim tədris prosesində təşkilatçı və rəhbərdir. Plan: 1. Müəllimin təşkilatçılıq qabiliyyəti. 2. Müəllimin didaktik qabiliyyəti.	2	2
18	Mövzu: Sinifdənəxaric və məktəbdənkənar işlərin tədrisi metodikası. Plan: 1. Sinifdənəxaric və məktəbdənkənar işlərin mahiyyəti. 2. Sinifdənəxaric və məktəbdənkənar işlərin formaları.	1	2
	Cəmi:	45 s.	30 s.

XI. Fənn üzrə tələblər:

Öyrənən tanış olur: təlim nəticəsində tələbələrin əldə etməli olduqları bacarıq və verdişləri: - müqayisə, fərqləndirmə, ümumiləşdirmə və ziddiyyətləri görmə bacarığı;-təhlil etmə bacarıq və verdişlərin formalaşdırılması.Rəngləri fərqləndirmə həssaslığı; işıq, kölgə, yarımkölgə, parıltı, qayıtma məsələlərinin həlli.Öyrənən tanış olur: ümumpedaqoji bacarıq və verdişlərlə; müasir təlim texnologiyaları ilə; müasir dərsə verilən pedaqoji tələblərlə; təlimin təşkilinin prinsipləri və metodları ilə; tələbə müstəqil işlərinin formaları ilə; əşyaların naturadan təsviri ilə; yapma və applikasiya işləri ilə.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Təsviri incəsənətin metodikasının nəzəri əsaslarını sadalayır
- Təsviri sənət tədrisinin məqsəd və vəzifələrini məlumatlıdır
- Müxtəlif formalı əşyaları, natürrətləri, naxışları, kompozisiyaları ardıcılığa əməl edərək təqdim edir.
- Müasir təlim prosesinə uyğun naturadan rəsm, mövzu üzrə rəsm, dekorativ tətbiqi sənət, yapma, təsviri incəsənət haqqında söhbət məşğələlərini hazırlayır.
- Təsviri sənət növlərini,onları təşkil edən əsas janrları ayırır, xarakterik xüsusiyyətlərini izah edir.

XIII. İmtahan sualları:

1. "Şelling" nəzəriyyəsi.
2. "Magiya" (ovsun) nəzəriyyəsi
3. "Əl" nəzəriyyəsi
4. Təsviri incəsənətin tədrisinin məqsəd və vəzifələri.
5. Qədim Misir və Romada rəsm tədrisi metodikası.
6. Yunanıstanda rəsm tədrisi metodikası.
7. İsveçrə pedaqoqu İ.H. Pestalossinin rəsm təliminin metodları haqqında ideyaları.
8. XIX əsrin əvvəllərində Rusiya Rəssamlıq Akademiyasının fəaliyyəti.
9. Rəsm tədrisində rus pedaqoqlarının xidmətləri və məktəblərdə fənn kimi tədrisi.
10. Təsviri sənətin başlıca növləri.
11. Təsviri sənətin janrları.
12. Naturadan rəsm xarakterik xüsusiyyətləri.
13. Naturadan rəsm məşğələlərinin ümumtəhsil və tərbiyəvi əhəmiyyəti.
14. Mövzu üzrə rəsm yaradıcılıq imkanları.
15. Mövzu üzrə rəsm məşğələlərinin aparılma ardıcılığı.
16. Dekorativ-tətbiqi fəaliyyət dərslərini digər təsviri incəsənət dərslərindən fərqləndirən əlamətlər
17. Applikasiya dərslərinin tədrisi metodikası.
18. Təsviri incəsənətin əhəmiyyətli cəhətləri
19. Elmlilik prinsipi
20. Təlimin əyanilik prinsipi
21. Şüurluluq və fəallıq prinsipi
22. Sisteməliklik və ardıcılıq prinsipi
23. Müvafiqlik və yaşayışunluq prinsipi
24. Fəal dərslər mərhələləri
25. Fəal təlimin prinsipləri.
26. Müasir təhsil prosesində fəal təlim metodlarının tətbiqi
27. Ənənəvi və interaktiv təlim metodlarının müqayisəli təhlili
28. Fəal (interaktiv) təlim zamanı müəllimdə lazım olan keyfiyyətlər və davranış xüsusiyyətləri
29. Təqdimat; kublaşdırma; ziqzaq; beyin həmləsi; BİBÖ; akvarium; auksion; karusel; klaster (şəxələndirmə); qərarlar ağacı; söz assosiasiyaları; Venn diaqramı; layihələrin hazırlanması
30. Təsviri incəsənət fənnində İnteqrasiya və onun səciyyəvi xüsusiyyətləri.

31. İnteqrasiyanın növləri (səviyyələri)
32. Müəllimin təşkilatçılıq qabiliyyəti
33. Müəllimin didaktik qabiliyyəti
34. Sinifdənəxaric və məktəbdənkənar işlərin mahiyyəti
35. Sinifdənəxaric və məktəbdənkənar işlərin formaları

XIV. Kollektivium sualları:

I Kollektivium sualları

1. "Şelling" nəzəriyyəsi.
2. "Məgiya" (ovsun) nəzəriyyəsi
3. "Əl" nəzəriyyəsi
4. Təsviri incəsənətin tədrisinin qarşısında duran əsas məqsəd və vəzifələr, incəsənətin qavranılması.
5. İnsanların rəsm etmə qabiliyyətinin qədim tarixi.
6. Qədim Misir və Romada rəsm tədrisi metodikası.
7. Qədim Yunanıstanda rəsm tədrisi metodikası.
8. İntibah dövrü rəssamlarının rəsm öyrədilməsi metodu.
9. İsveçrə pədaqoqu İ.H. Pestalossinin rəsm təliminin metodları haqqında ideyaları.
10. XIX əsrin əvvəllərində Rusiya Rəssamlıq Akademiyasının fəaliyyəti.
11. Rəsm tədrisində rus pədaqoqlarının xidmətləri və məktəblərdə fənn kimi tədrisi.
12. Rəsm tədrisində Sapojnikov və Gippiusun xidmətləri.
13. Təsviri sənət nəzəriyyəsi və tədrisinin inkişafında D.N.Kardovski və K.F.Yuonun xüsusi xidmətləri.
14. Təsviri sənətin başlıca növləri.
15. Təsviri sənətin janrları.

II Kollektivium sualları

1. Naturadan rəsm xarakterik xüsusiyyətləri.
2. Mövzu üzrə rəsm məşğələlərinin aparılma ardıcılığı.
3. Dekorativ-tətbiqi fəaliyyət dərslərini digər təsviri incəsənət dərslərindən fərqləndirən əlamətlər.
4. Dekorativ-tətbiqi fəaliyyət dərslərinin növləri (dekorativ rəsm, dekorativ yapma, aplikasiya).
5. İncəsənət haqqında müsahibə məşğələsinin tədrisi metodikası.
6. Elmlilik prinsipi.
7. Təlimin əyanilik prinsipi.
8. Şüurluluq və fəallıq prinsipi.
9. Sisteməliklik və ardıcılıq prinsipi.
10. Müvafiqlik və yaşayışlıq prinsipi.
11. Fəal təlimin prinsipləri.
12. Ənənəvi və interaktiv təlim metodlarının müqayisəli təhlili.
13. Motivasiya, problemin qoyulması və motivasiyanın yaradılmasına təsir edən amillər.
14. Tədqiqatın aparılması və tədqiqatın formaları.
15. Fəal dərslərin təsviri incəsənətlə əlaqəsi.

"Təsviri incəsənətin tədrisi metodikası" fənninin sillabusu 050119 -" Təsviri İncəsənət müəllimliyi" ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Pədaqogika, psixologiya və incəsənət kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur (Protokol №01).

Fənn müəllimi:

B/m A.N.Dadaşova

Kafedra müdürü:

dos.A.X.Əliyev